

1a. Naja Marie Aidt: Latter

Teksten er fra novellesamlingen Tilgang (1995). Naja Marie Aidt (f. 1963) er dansk forfatter.

Nu råber han til sin mor: „Skrid! Lad mig være!” Nu skælver hans læber, bag den lukkede, smækkede, tavse dør; nu græder han, rasende, fortvivlet, forvirret.

„Men lille skat” siger moderen og vil tage fat i ham, „græder du over en kop te?” Så råber han med sin lyse stemme, defensivt, ordene snubler over hinanden
5 og giver ingen mening: Te, sukker, faderen, at hente en kop, at han bare ville ...
„At du bare ville hvad? Hold nu op, Andreas.” Og hendes stemme er irriteret,
„hold så op med det hyleri.” Han slår hånden ind i væggen og stirrer uforsonligt på hende. Og så begynder hun at grine. Først smiler hun, så bobler hun, nu ler hun højt.

10 „Det er jo fuldstændig meningsløst” klukker hun, og stryger ham over hovedet,
„kom nu med ind i stuen. Men det vil han ikke, ikke endnu, tingene har sin tid, og så kommer også han til at smile, men skjuler det bag en ikke alt for overbevisende vred mine.

Der er hans krop mellem dem, og den vokser, han i hastig vækst, overkroppen
15 er bred, trods det glatte ansigt, mundens barnlige blødhed. Så slår hun ud med armene og forlader værelset, mens hun prøver at undertrykke det uvejr af latter som vokser i hende.

De sad alle tre i sofaen og drengen var i godt humør, de så tv og gjorde grin med studieværterne, og den hurtige strøm af reklamer, faderen var lidt stille, lidt mut
20 måske, men formodentlig bare træt. Moderen, derimod, var let og lys, og ville gerne pjatte. I køkkenet stod en kande te og trak, tre krus var stillet frem på bordet.
„Henter du lige teen, Andreas” spurgte faderen så, og op sprang drengen. Ja, det gjorde han bestemt, og var der andet han skulle hente ved samme lejlighed, et askebæger eller lighteren? „Husk jeg skal have sukker i min” sagde faderen med
25 blikket rettet mod skærmen. Drengen, han var energisk, han kunne ordne både dette og hint, havde de bedt ham om at støvsuge eller gå efter mælk, så ville han have gjort det.

Der er en energi som kommer i korte, men kraftfulde øjeblikke, hele verden er mulig at indtage, man er vel ikke i live for ingenting, man er vel ikke netop fyldt
30 13 for ingenting, jo, han kunne hente te og huske præcis hvor meget sukker faderen skulle have i sin. Så længe havde han levet.

Han slog oven i købet en vejrmølle på vej ud i køkkenet, og fik hurtigt en bakte balanceret ind i stuen. Han tændte sin mors cigaret, og delte krusene ud. „Tak min skat” sagde moderen, og til faderen: „Se hvor galant han er gået hen og blevet,
35 vet, man får jo ligefrem alting serveret.”

„Hmm ...” Faderen rører rundt i sin kop, „vær nu stille, så vi kan se den film.”

På skærmen toner tekst og musik, som angiver at noget begynder, frem. Så sidder de lidt. Andreas har lagt sig på gulvet foran sofaen, udstrakt og med nøgne fødder. „Hvad fanden” brummer faderen, „der er sgu da ikke sukker i den te. Jeg
40 sagde udtrykkeligt til dig, at du skulle huske sukkeret.”

„Hvad?” siger drengen, „sukker? Jeg har da puttet sukker i. To teskefulde...”
Uskyldigt. Undrende.

„Du har ikke puttet sukker i. Der er ikke sukker i min te.” Han rækker koppen frem mod drengen. Som tager det med godt humør, og kommer tilbage i sådan en
45 fart, at teen skulper over. „Tør det lige op” siger moderen adspredt, hun følger med i filmen, men ser alting med et halvt øje alligevel. Og drengen tørrer op.

Faderen fører koppen til munden, drengen ligger på maven og svinger med benene.

„Nej, nu må du fandeme tage dig sammen, der er ikke antydning af sukker i
50 denne her te. Hvad foretager du dig ude i det køkken?” Faderen hæver stemmen. Og så diskuterer de en rum tid; drengen hævder at der er sukker i teen, faderen det modsatte, drengens energi løber ud af timeglasset, han bliver mindre og skinger, „så hent det selv” siger han vredt.

„Ikke på vilkår” siger faderen, „hvor mange gange har jeg ikke hentet noget til
55 dig, dag efter dag, hele dit liv. Og nu vil du nægte mig sukker i min te, sukker som du ved jeg skal have, og som du åbenbart ikke vil give mig.”

„Ti nu stille” siger moderen, „det kan jo ikke være rigtigt.”

„Jamen, jeg har ...” siger drengen.

„Alting må man gøre selv.” Faderen rejser sig.

60 „Lad mig” siger moderen.

„Jamen jeg har puttet sukker i, op til flere gange, det har jeg altså.”

„Hold mund.”

„Giv mig din kop, så henter jeg det.” Moderen forsøger at vriste den ud af faderens hånd.

65 Han siger: „Andreas gør det. Sæt dig ned.”

Moderen sukker. „Du er så luddoven” hører drengen sig selv sige, næsten som en hvæsen, „du sidder bare der. Og glør ...”

„Men Andreas ...” siger moderen og ser på sin mand. „Tal pænt til din far.”

„Så går du ind til dig selv. Lige med det samme. Forsvind!” Faderen kigger
70 rasende og behersket på drengen, som hidsigt rejser sig og tramper ud af stuen.

Moderen sukker igen, og følger efter ham, hun griber ud, „lad nu være med at lave en scene for så lidt” siger hun, og vil trække ham ind til sig.

„Skrid! Lad mig være!” Råber han nu til sin mor.

Det er hans krop der er kommet mellem dem. Når han skal sove om aftenen, og
75 hun kommer ind til ham og sidder på sengekanten i halvmørket, med en tung mund og lidt gråd i øjnene. Når hun rører ved hans hår, hvisker: „Min store dreng...” Så vil han slå hende hårdt i ansigtet, og han vil, at hun skal blive siddende hele natten og hviske med sin underlige mund, røre ved hans hår, skal hun, hele natten. „Godnat. Jeg vil gerne sove nu” siger han så, spids og kølig, han vender sig
80 om og trækker dynen om sig. „Ja, selvfølgelig” siger hun „men så ... godnat.” Lidt nervøs står hun midt i rummet og ved ikke rigtig, før hun trækker døren til, forsigtigt som om han allerede sov. Hans krop. Den fylder noget efterhånden. Nogen gange på en næsten magisk måde, som om den luft der omgiver den, er utilnærmelig, og derfor gør dens omkreds større. Som om hun ikke kan nå gennem den
85 luft.

Hun vakler gennem entreen, og ind i stuen. Hun ler nu så voldsomt, at hun må støtte sig til dørkarmen. „Det er fantastisk!” næsten hulker hun, „det er ... simpelt-hen fantastisk!” Faderen løfter kort blikket, og ser uforstående på sin kone. Hun ler med fornyet kraft ved synet af den anspændte, forurettede mand i sofaen, og da

90 hun gennem drengens halvåbne dør, også får øje på Andreas' ansigt, der af en eller anden grund får hende til at tænke på en klovn's knyttede næve, er hun fuldstændig opløst. „Hvad er der med dig?” siger faderen irriteret, „hvad fanden griner du af?” Hun krummer sig sammen, og sidder nu på hug foran sofaen. „Åh, Gud! Det er fantastisk!”

95 „Hold så op” siger han hårdt, „hvad tror du ikke drengen tænker om os?” „Om os?” Hun sitrer over hele kroppen af grin. „Hvad han tror om os? Det ved jeg virkelig ikke, skat! Åh Gud, hvor er det morsomt!”

Faderen sukker opgivende og skruer op for fjernsynet. Hun kan ikke holde op med at grine. Hun ligger på gulvtæppet, tårerne løber ned ad hendes kinder, stem-

100 men bliver mere og mere splintret og fremmed.

„Græder du mor?” Det er drengen der bøjer sig over hende. Bekymret, med flakkende øjne.

„Lad hende være” siger faderen.

„Jamen ... hun græder.”

105 „Vel gør hun ej. Lad hende være, siger jeg.”

„Undskyld” siger drengen.

„Det er godt med dig.”

„Undskyld!” vrænger moderen og spærrer øjnene op.

110 „Far” siger drengen. „Hvad er der med hende?” Han sætter sig tæt op ad faderens krop. Ængstelig. Kan se lige ind i moderens åbne, larmende mund. „Far?”

Så sukker faderen tungt igen, og slukker for fjernsynet. „Rejs dig op” siger han til moderen, „og hold så op med det pjat.”

„Undskyld” vrænger moderen og lægger hovedet på skrå, „undskyld, undskyld, undskyld.”

115 Faderen løfter hende op og bærer hende ind i seng. Han smider hende på madrassen, og hvisler „Drengen må jo tro du er sindssyg. Hvad fanden går der af dig?”

Og så giver hun sig til at græde. „Sindssyg?” hvisker hun, „jeg ved snart ikke. Tænk at I kan skændes om en skefuld sukker, det er jo fantastisk. Fantastisk sindssygt. Åh, hvor er han blevet stor ... Og vi som skulle have haft sådan en hyggelig

120 aften ...“ Hun siger ikke mere, hun græder.

Faderen ryster på hovedet og går.

Imellem dem. Er det hendes krop? Når han om morgenen snyder hende, og tager cyklen selvom hun har forbudt ham at cykle. Når han låser sin dør og hører mærkelig musik, læser mærkelige bøger. Lader som om han ikke hører hende banke

125 på. Eller når han undlader at komme lige hjem fra skole, og ikke kan forklare hvor han har været. „Sammen med de andre”, „rundt omkring”, „ingen steder” ... Kommer daskende langt over spisetid.

Er det hans krop?

130 Hun bliver så gal på ham. Hun må styre sig, for ikke at tage fat i ham og ruske

ham hårdt, bore neglene ind i hans tynde, langagtige arme, skringe ham ind i ansigtet, for at fjerne hans udtryk: Afvisende, men også renfærdigt; uskyldigt midt i foragten.

Alligevel varmer hun hans mad, og sætter tallerkenen foran ham. Sørger for at
135 han vasker sig regelmæssigt og skifter tøj. Husker ham på gymnastiktøjet, og sidder længe hos ham om aftenen, når han er faldet i søvn.

„Han må lære at klare sig selv“ siger faderen, „lad ham nu være.“

Faderen lader ham ikke være. Han forventer forskellige ting. Kontrollerer glas og bestik for fingeraftryk og madrester, når Andreas en gang imellem vasker op.
140 Skælder ud over rodet på hans værelse, sjuskede regnestykker i kladdehæftet. Han spiller også matador med ham. Og lader ham glide ind i sin favn, ubemærket, foran fjernsynet. Han ved snart ikke. Drengen er jo god nok, men han er ved at blive for stor til visse ting. Det siger han til sin kone: „Lad ham nu være. Han er blevet for stor.“ „Til hvad?“ spørger moderen, „hvad er det han er blevet for stor til, om
145 jeg må spørge?“

Nu glider Andreas netop ubemærket ind i sin fars arm. Faderen har tændt for fjernsynet igen, de sidder roligt side om side. De forestiller sig hver især at moderen er faldet i søvn. Der er stille i lejligheden. Og så giver faderens arm drengen et særligt klem, et let tryk der vidner om noget godt.

150 „Hva ... vil du have en kop te?“ spørger faderen og smiler skævt. Drengen ser op på ham med fugtige øjne. Og så ler de begge to så højt, at moderen giver sig i søvne, vender sig uroligt, og vågner forskrækket af en høj, klagende lyd, der undslipper hendes læber.

Inde i stuen, i det blå lys fra fjernsynet, flyder faderens og drengens kroppe
155 næsten sammen, i de rytmiske bevægelser som latteren udløser.

1b. Michael Kvium: European Eksperimental Painting

Maleriet European Eksperimental Painting (110 x150) er fra 1992. Michael Kvium (f. 1955) er billedkunstner.

